

Date: 17th October-2025

FUTURISTIK G'OYALAR ASOSIDA AVTOMOBIL DIZAYN LOYIHASINI ISHLAB CHIQISH

Quvonov Mehroj G'olibjon o'g'li

Andijon davlat texnika instituti

“Avtomobilsozlik va transport” fakulteti

Avtomobilsozlik dizayn yo'nalishi

Annotatsiya: Ushbu maqolada futuristik dizayn g'oyalarining avtomobil loyihalash jarayonidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Futurizm tamoyillariga asoslangan avtomobil dizayni bugungi kunda texnologiya, ekologiya va estetika uyg'unligini aks ettiruvchi yangi yo'nalish sifatida qaralmoqda. Maqolada futuristik dizayn konsepsiyasining asosiy elementlari, zamonaviy avtomobillarda qo'llanilayotgan innovatsion yechimlar va ularning kelajakdagi rivojlanish istiqbollari yoritiladi.

Kalit so'zlar: futurizm, avtomobil dizayni, innovatsiya, texnologiya, aerodinamika, ekologiya, shakl uyg'unligi.

Kirish: Futuristik dizayn — bu kelajak texnologiyalari va estetik tamoyillar uyg'unligiga asoslangan ijodiy yondashuvdir. Avtomobil dizaynida futurizm nafaqat tashqi ko'rinish, balki uning funksional g'oyasi, energiya tejamkorligi va inson bilan o'zaro aloqasini ham o'z ichiga oladi. Bugungi kunda futuristik dizayn konsepsiyasi avtomobilsozlik sohasining eng muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, u global ekologik, texnologik va estetik talablar asosida shakllanmoqda.

Asosiy qism: *Futuristik g'oyalarning mazmuni va tamoyillari*

Futurizm san'atida asosiy g'oya — tezlik, harakat, texnika va kelajak ruhini ifodalashdir. Avtomobil dizaynida esa bu tamoyillar quyidagicha namoyon bo'ladi:

Dinamik va oqim shaklidagi korpus chiziqlari; Minimalistik, lekin funksional interyer; Texnologik yondashuv asosida qulaylik va ergonomika; Innovatsion materiallar (uglerod tolasi, alyuminiy, biokompozitlar); Yoritish, rang va harakat uyg'unligi orqali “kelajak” obrazini yaratish¹⁹.

Futuristik dizayn loyihasining bosqichlari: Futuristik avtomobil dizayn loyihasini ishlab chiqishda quyidagi bosqichlar muhim ahamiyatga ega:

Konseptual bosqich — g'oya va shaklni tanlash, futuristik estetikani belgilash. Virtual modellash — 3D va VR texnologiyalar yordamida avtomobil modeli yaratish. Texnologik integratsiya — sun'iy intellekt, avtonom boshqaruv tizimlari va ekologik motorlarni uyg'unlashtirish²⁰.

¹⁹ *Automotive Design and Innovation: The Future of Mobility*. — AutoDesign Journal, 2023.

²⁰ Papanek, V. *Design for the Real World: Human Ecology and Social Change*. — New York, 1985. Norman Foster. *Design and Motion in the Modern Era*. — London, 2018. *Automotive Design and Innovation: The Future of Mobility*. — AutoDesign Journal, 2023.

Date: 17th October-2025

Estetik yakuniy dizayn — rang, nur va shakl muvozanatini ta'minlash.

Zamonaviy futuristik avtomobil loyihalariga misollar; Bugungi kunda dunyo avtomobil ishlab chiqaruvchilari futuristik konseptlar asosida yangi loyihalar yaratmoqda: *Mercedes-Benz Vision AVTR* — tabiat bilan uyg'un ekologik dizayn.

BMW i Vision Circular — 100% qayta ishlanadigan materiallardan yasalgan model.

Tesla Cybertruck — soddalik va burchakli futuristik shakl uyg'unligi.

Audi Skysphere — o'zgaruvchan shaklli, avtonom boshqaruvli futuristik avtomobil.

Ushbu loyihalar orqali kelajak avtomobillari energiya tejamkor, ekologik toza va vizual jihatdan innovatsion bo'lishi kutilmoqda. Futuristik dizaynning afzalliklari, Aerodinamik shakl tufayli energiya samaradorligi oshadi; Minimalistik dizayn haydovchi uchun qulay muhit yaratadi; Ekologik materiallar atrof-muhitga zarar keltirmaydi; Avtonom tizimlar va sun'iy intellekt transport xavfsizligini ta'minlaydi; Estetik jihatdan avtomobil "kelajak belgisi"ga aylanadi.

"jamiyatning texnologik rivojlanish darajasini ifodalovchi san'at sohasi" degan ta'rif avtomobil dizayni uchun to'liq mos keladi. Chunki avtomobil dizayni:

faqat texnik yechim emas, balki estetik ifodadir; jamiyatning madaniy va texnologik tafakkurini aks ettiradi; zamonaviy materiallar, texnologiyalar va shakl tili orqali insoniyatning taraqqiyot bosqichini ko'rsatadi; har bir davrda dizayn uslubi jamiyat ruhiyatini, iqtisodiy va ilmiy salohiyatini ifodalaydi. Masalan, siz buni maqola matnida shunday tarzda ifodalashingiz mumkin:

"Avtomobil dizayni — bu nafaqat texnik yoki estetik yechim, balki jamiyatning texnologik rivojlanish darajasini, estetik didini va tafakkur madaniyatini ifodalovchi san'at sohasi hisoblanadi."

Yoki qisqaroq variantda: "Avtomobil dizayni jamiyatning texnologik taraqqiyoti va estetik qadriyatlarini mujassam etgan san'at sohasi sanaladi."

Amaliy yangilik sifatida: Bu g'oyani dizayn loyihalarida amaliy jihatdan ham qo'llash mumkin.

Masalan: Avtomobil dizayni orqali davr ruhini aks ettirish (masalan, "eko-avtomobil" — ekologik ong darajasini ko'rsatadi). Har bir dizayn g'oyasi jamiyat qadriyatlari bilan uyg'un bo'lishi: barqarorlik, texnologiya, qulaylik.

Futuristik dizayn konsepsiyasi orqali yosh dizaynerlarda texnologik fikrlash madaniyatini shakllantirish. "Futuristik dizayn loyihalar jamiyatda texnologik madaniyatni oshirish va kelajak transport tafakkurini shakllantirish vositasi sifatida amaliy ahamiyat kasb etadi."

Ijodiy va estetik yangilik sifatida:

Siz bu fikrni san'at va dizayn integratsiyasi sifatida ham qo'llashingiz mumkin.

Masalan: Avtomobil shakli — bu jamiyatning estetik qarashlari ifodasi.

Har bir davr dizayni — o'z davrining "vizual pasporti". Futuristik loyihalar — kelajak san'ati sifatida jamiyat didini shakllantiradi. "Futuristik avtomobil dizayni bugungi

Date: 17th October-2025

kunda texnologiya bilan bir qatorda estetik madaniyatni ham rivojlantiruvchi yangi san'at sohasi sifatida shakllanmoqda.”

Xulosa: Futuristik g'oyalarga asoslangan avtomobil dizayni — bu nafaqat tashqi ko'rinishdagi yangilik, balki jamiyatning texnologik rivojlanish darajasini ifodalovchi san'at shaklidir. Bunday dizayn inson va texnika o'rtasida yangi muvozanatni yaratadi. Kelajakda avtomobillar aqlli, ekologik va estetik jihatdan mukammal tizimlar sifatida shakllanadi. Shu bois, futuristik dizayn konsepsiyasi avtomobilsozlik sohasining eng istiqbolli yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Marinetti F.T. *Manifesto of Futurism*. (1909).
2. Norman Foster. *Design and Motion in the Modern Era*. – London, 2018.
3. *Automotive Design and Innovation: The Future of Mobility*. – AutoDesign Journal, 2023.
4. Papanek, V. *Design for the Real World*. – New York, 1985.
5. “Future Car Design Trends” – CarDesignNews, 2024.
6. To'xtaxo'jayev N. “*Qalamtasvir asoslari*”. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
7. Papanek, V. *Design for the Real World: Human Ecology and Social Change*. — New York, 1985.
8. Norman Foster. *Design and Motion in the Modern Era*. — London, 2018.
9. *Automotive Design and Innovation: The Future of Mobility*. — AutoDesign Journal, 2023.
10. Heskett, J. *Industrial Design: A Practical Guide*. — Thames & Hudson, 2002.
11. Kheirandish, F. *Automotive Design: From Concept to Production*. — Routledge, 2016.

